

О. В. НАРУШЕВИЧ-ВАСИЛЬЄВА
(Одеса, Україна)

ПОНЯТТЯ СЕМАНТИЗАЦІЇ В МОВОЗНАВСТВІ Й ТЕРМІНОЗНАВСТВІ

Проаналізовано підходи до трактування поняття “семантизація” в мовознавстві й термінознавстві. Особливу увагу приділено проблемі розмежування термінів, які вживають науковці для позначення процесів розкриття семантики термінологічних одиниць у словнику й тексті.

Ключові слова: семантизація, дефініція, визначення, тлумачення.

У найширшому сенсі семантизація – це розкриття й опис значення слова. Питання виявлення смислу, значення лексичної одиниці, представлення семантичної структури слова у словниках доволі дискусійні, що знайшло відбиття в багатьох працях, присвячених дослідженню проблем лексичної семантики слова [1; 4; 17; 25; 28; 32; 39; 44; 46; 50; 52; 57 та ін.]. Чимало праць присвячено розробленню теоретичних питань лексикографії [2; 5; 13; 14; 22; 24; 38; 45; 47; 58 та ін.]. Науково обґрунтовані принципи добору термінологічних одиниць, способи й засоби їхнього опису у фахових текстах і лексикографічних джерелах викладено в засадничих працях із теорії термінознавства і термінографії [6; 7; 9–11; 21; 26; 29; 33–37; 40; 41; 48; 51; 54 та ін.].

Проте, незважаючи на широке використання терміна *семантизація* в теоретичних працях із лексичної семантики, термінознавства й лексикографії, він потребує уточнення, оскільки є неоднозначним, що пов'язано з різним розумінням обсягу його поняття. Саме тому метою статті є дослідження проблеми визначення поняття “семантизація” в мовознавстві й термінознавстві та аналіз його відповідників, якими послуговуються науковці у своїх працях. Аналіз визначень поняття “семантизація”, наведених у мовознавчій літературі, показав, що в широкому розумінні семантизація – це усвідомлення, виявлення смислу мовної одиниці. Наприклад, у словниках лінгвістичних термінів семантизацію визначають як “виявлення змісту, значення мовної одиниці” (ГОСЛТ, с. 246), “усвідомлення, виявлення смислу, значення” (АСЛТ, с. 400), “виявлення смислу, значення мовної одиниці” (РТСЛТ, с. 274).

Вузьке розуміння семантизації зводиться до її визначення як сукупності способів розкриття значення слова. Зокрема, у наукових дослідженнях, присвячених вивченню цього явища у словниках і фахових текстах, віднаходимо такі визначення поняття “семантизація”: 1) “семантичний, логіко-поняттєвий аналіз, який передбачає всі можливі способи розкриття значення терміна у спеціальному словнику” [49, с. 116]; 2) “спосіб розкриття значення мовної одиниці, за якою подано різну інформацію енциклопедичного і лінгвістичного характеру, синонімічний ряд або переклад іншою мовою” [18, с. 58]; 3) “загальний процес розкриття значення термінів, який може здійснюватися різними способами” [56, с. 30]; 4) “процес і / або результат

експлікації семантики термінологічних одиниць за допомогою вербальних і невербальних засобів” [30, с. 3]; 5) “лінгвістична процедура, яка складається з таких компонентів, як визначення, опис, пояснення, ілюстрація; її інструментом є метамова словника, кінцевим результатом стають тлумачення, визначення (дефініції), ремарки, а об’єктом метамовного представлення – характеристики словникової одиниці: словникове значення, парадигматичні характеристики, сполучуваність, стилістичні характеристики” (синонім *лексикографічний семантичний аналіз*) [40, с. 102].

Як відомо, у мовознавстві й термінознавстві проблему семантизації розглядають у двох аспектах – термінографічному й термінодидактичному, оскільки дефініції термінів використовують не лише як лексикографічний спосіб семантизації, але й як засіб навчання. Термінографічний напрям розглядає термін як об’єкт лексикографічного опису і пов’язаний із завданням складання словників та довідників [20, с. 18]. Завданням термінодидактичного напрямку є поширення знань із дидактичною метою за допомогою термінології через навчальний процес і навчальну літературу [Там само, с. 18].

Найповнішим вважаємо визначення терміна *семантизація*, запропоноване у праці К. П. Іванової, яка послуговується ним на позначення “виявлення смислу, значення лексичної одиниці вербальними та невербальними засобами, яке водночас усвідомлюється і як процес, і як результат повідомлення необхідних відомостей про значення мовної одиниці” [19, с. 3]. Мовознавці поділяють засоби семантизації термінологічних одиниць на вербальні й невербальні [19, с. 3–4; 20, с. 115; 30, с. 3; 49, с. 120]. Вербальний тип семантизації передбачає використання виключно словесних засобів: це семантизація через слово, у вигляді речення або у вигляді тексту. До невербальних відносять наочні засоби семантизації (рисунок, таблиця, схема, фотографія тощо).

У мовознавчій літературі значну увагу приділяють проблемі вибору термінів для позначення процесів розкриття семантики термінологічних одиниць. Зокрема, у працях українських і російських дослідників паралельно функціонують такі терміни, як *дефініція* (рос. *дефиниция*), *визначення* (рос. *определение*), *тлумачення* (рос. *толкование*), що нерідко використовують як взаємозамінні. У зв’язку з неоднозначним використанням вищезгаданих термінів вважаємо за доцільне з’ясувати специфіку семантики кожного з них, уточнити їхні значення, оскільки важливо розрізняти ці терміни з метою уникнення двозначності під час аналізу та опису особливостей семантизації спеціальної лексики у фахових текстах і словниках.

Наведемо кілька прикладів: *дефініція* – “стисле логічне визначення, яке містить у собі найістотніші ознаки визначуваного поняття” (СУМ, II, с. 259); *дефініція* – “стисле логічне визначення, яке містить найістотніші ознаки визначуваного поняття” (ВТСУМ, с. 290); *дефініція* (лат. *definitio* – визначення, тлумачення) – “визначення, тлумачення, розкриття змісту наукового поняття” (КТСЛТ, с. 46); *дефініція* – “логічне визначення поняття, встановлення змісту поняття, його відмінних ознак” [8, с. 62].

Деякі вчені дотримуються думки, що тлумачення розкриває значення мовної одиниці з погляду наївної картини світу шляхом коментаря, інтерпретації, пояснення тощо, а дефініція – це логічне визначення поняття, що встановлює

його зміст і відмінні ознаки, яке орієнтоване на суто наукове бачення дійсності [14, с. 35; 15, с. 566]. Схоже міркування висловлює С. Я. Єрмоленко, розрізняючи терміни *дефініція* і *тлумачення*: “Дефініція (визначення) терміна передбачає опис відповідного денотата, співвідносить його із вербалізованим поняттям, властивим певній галузі знання. Тлумачення слова-терміна в загальномовному словнику, хоч і передбачає зв’язок з науковим поняттям, проте фіксує найзагальніші ознаки цього поняття, усвідомлювані в спілкуванні нефахівців” [16, с. 162].

С. Д. Шелов розрізняє визначення у вузькому сенсі слова, власне визначення (дефініцію), і визначення у широкому сенсі цього слова, тлумачення. До власне визначення (дефініції) дослідник відносить висловлення перформативного типу, автор якого сам розглядає його як визначення, і яке не може мати кількох якісно різних інтерпретацій (у межах вибраних вихідних понять); ширше розуміння визначення охоплює поняття тлумачення, яке цілком може мати більше однієї інтерпретації [53, с. 193]. В іншій своїй праці – ґрунтовному монографічному дослідженні термінологічних визначень, їхніх видів і сутності – науковець пропонує розрізняти мономорфні дефініції, які “жорстко” окреслюють поняттєвий зміст визначуваного терміна, не допускаючи проміжних переходів, градації властивостей, якостей і відношень, та поліморфні, які використовують визначувальні висловлення, що мають у своєму складі слово або словосполучення, яке може мати різні інтерпретації [55, с. 69–70]. На його думку, “якісно поліморфне визначувальне висловлення” (коли поліморфним є сам склад ознак, які формують поняттєвий зміст термінів) – це тлумачення, яке відрізняється від “чіткого визначення” (власне визначення) саме можливістю кількох інтерпретацій, які змінюють відповідний поняттєвий апарат [Там само, с. 83].

С. Є. Нікітіна стверджує, що словникова дефініція – це “вид словникового визначення, об’єктом якого є значення терміна”, цим вона протиставлена тлумаченню, “об’єктом якого є значення слова загальнолітературної мови” [40, с. 93]. На думку В. Д. Табанакової, поняття “тлумачення” ширше за поняття “дефініція”, оскільки може охоплювати кілька засобів семантизації, і звичайно воно використовується для характеристик у загальних тлумачних словниках [49, с. 117]. Схожі міркування знаходимо й у праці А. Є. Карповича, який вважає, що словникова дефініція є складником тлумачення, а саме поняття “тлумачення слова” є складною структурою, яка, крім дефініції, також може містити ілюстративний матеріал, лексико-стилістичні, граматико-функціональні позначки [23, с. 208–209]. погоджуємося з нашими попередниками і вважаємо, що термін *тлумачення* не варто використовувати як абсолютний синонім терміна *дефініція*. Конкретизуючи поняття “визначення” і “дефініція”, В. Д. Табанакова стверджує, що у вузькому значенні ці слова є синонімами, за формою дефініція теж є фразою, структура і спосіб побудови якої можуть бути задані виходячи з вимог логіки, і пропонує вживати зазначені терміни як взаємозамінні (дублетні) [49, с. 118]. Ту саму думку підтримують й інші дослідники [56, с. 31; 20, с. 26; 53, с. 193].

Заслугують на увагу прагнення деяких науковців дібрати якнайточніший український відповідник до використовуваного в мовознавстві іншомовного терміна *дефініція*. В українській мовознавчій літературі та лексикографічних джерелах іноді послуговуються ще термінами *визначення* та *означення* в синонімічному до терміна *дефініція* значенні: *визначення* – 1) “дія за значен-

ням визначити 1–4”; 2) “формулювання, вислів, у якому розкривається зміст чого-небудь, його істотні ознаки, наукове означення” (НТСУМ, с. 289); *означення*, за твердженням М. О. Вакуленка, “це дефініція, окреслення якостей, характеристик чи меж чого-небудь”; *визначення* – “це детермінування, вимірювання, фіксування, дослідження, з’ясування, усвідомлення особливостей, величини чи властивостей чого-небудь за допомогою приладів чи логічних міркувань”. Термін *означення*, наголошує дослідник, має семантичний зв’язок із лексемою *ознака* (означення поняття дається на основі та з використанням його ознак) і вживати його доречно, коли йдеться про пояснення, подання вже відомих знань; термін *визначення* доречний, коли йдеться про здобування нових знань у процесі наукового пошуку [3, с. 31–32].

Розрізняють ці терміни й деякі інші мовознавці, наприклад О. Д. Кочерга, Н. Ф. Непийвода. Наголошуючи на тому, що останнім часом із наукової літератури вилучено термін *означення*, а натомість рекомендовано вживати термін *визначення*, зокрема в обов’язкових для технічної документації стандартах на терміни та визначення, що їх регулярно видає Держстандарт України [31, с. 29], дослідниці пишуть, що внаслідок цього іноді важко зрозуміти, про що йдеться в тексті наукової статті: “... чи ми *означаємо* (тобто вводимо) нове поняття, чи *визначаємо* (тобто знаходимо) шукану величину” [Там само].

Зазначимо, що в енциклопедії “Українська мова” науковці взагалі залишили поза увагою з’ясування суті понять “семантизація”, “дефініція”, “тлумачення”, “визначення”, а термін *означення* зафіксовано лише зі значенням “другорядний член речення, що вказує на ознаку предмета і підпорядковується іменникові” (УМЕ, с. 398).

У працях багатьох науковців, присвячених проблемі вироблення національних відповідників до іншомовних термінів, простежуємо бажання показати великі потенційні можливості української мови щодо створення (в разі потреби) нових термінів за допомогою власних лексичних і дериваційних ресурсів. Зокрема, Л. Е. Пшенична і В. С. Моргунок запропонували ввести до наукового обігу термін *виознака*, аргументуючи цю необхідність тим, що “позначати *дефініцію* словом *визначення* чи *означення* не варто, бо вони занадто багатозначні й означають, насамперед, доконану дію (подію), що відповідає словам *визначити* та *означити*, а українська мова не така бідна, щоб не можна було знайти потрібного слова і, нехтуючи її багатючими словотворчими засобами, множити багатозначність слів” [43, с. 45]. На думку цих учених, процес формулювання дефініції полягає в тому, щоб вибрати і викласти суттєві ознаки поняття і тим самим виокреслити поняття з-поміж інших, тому “таку дію можна позначити дієсловом, утвореним від слова *ознака*, – *виозначувати* (*виозначити*), а наслідок такої дії (виклад сукупності ознак поняття) – *виознака* [Там само, с. 45–46].

Отже, поняття “семантизація” в мовознавстві й термінознавстві є доволі неоднозначним й охоплює широкий спектр питань: досі є дискусійним розрізнення термінів *дефініція*, *визначення*, *тлумачення* (в українському мовознавстві до цього списку ще додаються терміни *означення* і *виознака*). Нам імпонують погляди тих науковців, які вважають за доцільне вживати в мовознавчих працях термін *визначення* виключно на позначення логічної опера-

ції, у процесі якої розкривається зміст поняття, а термін *дефініція* – на позначення своєрідного результату логічної операції визначення, як словесне вираження тих специфічних особливостей, які відрізняють певне поняття від суміжних із ним, перерахування істотних ознак визначуваного поняття, які його репрезентують [12, с. 110–111; 48, с. 161–162]. На нашу думку, такий підхід цілком виправданий, оскільки слово *визначення*, що є віддієслівним іменником, може позначати і процес визначення поняття, і один із результатів цього процесу, внаслідок чого в наукових працях, присвячених розгляду проблем семантизації термінів, можуть виникати важкі для розуміння твердження.

З огляду на те, що за терміном *означення* в науковому лексиконі традиційно закріпилося інше значення, вважаємо небажаним та незручним позначати одним словом різні лінгвістичні поняття, адже введення терміна *означення* в тому сенсі, про який говорять деякі дослідники [3; 31], спричинить його концептуальну багатозначність, що може негативно вплинути на розуміння змісту терміна, зокрема під час первинного його сприйняття.

Питання доцільності впровадження в науковий обіг термінів *виозначувати* (*виозначити*), *виознака*, на нашу думку, викликає сумніви. Навряд чи можна кваліфікувати термін *виозначувати* (*виозначити*) як такий, що походить від слова *ознака* (на чому наголошують Л. Е. Пшенична і В. С. Моргунюк) [43, с. 45–46]). Він швидше походить від слова *означувати* (*означити*) – “визначити” (СУМ, 5, с. 657), де *визначувати*, *визначати* (*визначити*) – або “встановлювати, розпізнавати що-небудь за певними ознаками”, або “розкривати суть чого-небудь, характеризувати, формулювати, робити *визначення* (в 2 значенні)” (СУМ, 1, с. 399). Семантика префікса *ви-* у такому випадку вказує на виокремлення предмета із низки інших (*вибракувати*, *вибрати*, *видивитися*, *вичитати*) [27, с. 7].

Щодо впровадження терміна *виознака* (від *виозначувати*) – “наслідок дії виозначувати (виозначити)” як виклад сукупності ознак поняття [43, с. 45–46], то ми вважаємо, що в семантичній структурі цього слова не може бути об’єднано значення “сукупність ознак поняття” і “наслідок дії”, оскільки немає форманта, який би виражав значення сукупності, а деривати жіночого роду з нульовим суфіксом, утворені від дієслівних основ, які мають меншу продуктивність, ніж терміни-деривати чоловічого роду, утворені від тих самих основ (напр.: *вантажити* – *вантага*, *визначити* – *визначка*, *прилучити* – *прилука* тощо), мають значення дій, станів, різних предметів, а не сукупності ознак або наслідку дії [42, с. 466].

Тлумачення ми розглядаємо як один із способів фіксації результату представлення семантики термінологічної одиниці у словнику або тексті, який характеризується відсутністю чіткої операції логічного визначення змісту поняття, наприклад, вільним порядком розміщення визначуваної та визначувальної частин, “розмитістю” текстових меж самого визначення, поєднанням кількох засобів семантизації тощо. Найширше тлумачення представлені в енциклопедіях, загальнономовних тлумачних словниках, наукових і навчальних текстах.

Завершуючи розгляд проблеми, пов’язаної із розумінням і визначенням поняття “семантизація” в термінознавстві, важливо підкреслити, що у фахових

текстах часто використовують такі додаткові засоби семантизації, як етимологія слова, відомості про час виникнення й авторство терміна, опис із аргументацією, екземпліфікація тощо [29, с. 85–88]. Оскільки основним призначенням дефініції та опису в наукових і навчальних текстах, словникових статтях є розкриття змісту поняття, іноді ці терміни вживають як взаємозамінні. Вважаємо за доцільне під час розгляду способів семантизації використовувати термін *опис* на позначення детальнішої вказівки на істотні додаткові ознаки поняття, що дає підстави, слідом за В. Д. Табанаковою [49, с. 118], кваліфікувати опис як такий, що доповнює дефініцію та є засобом додаткової семантизації.

1. *Апресян Ю. Д.* Лексическая семантика. Синонимические средства языка. – М.: Наука, 1974. – 367 с.
2. *Арбатский Д. И.* Толкования значений слов. Семантические определения. – Ижевск: Удмуртия, 1977. – 100 с.
3. *Вакуленко М. О.* Сучасні проблеми термінології та української наукової термінографії. – К.: Видав.-поліграф. центр “Київський ун-т”, 2009. – 69 с.
4. *Васильев Л. М.* Современная лингвистическая семантика: Учеб. пос. для вузов. – М.: Высшая школа, 1990. – 176 с.
5. *Виноградов В. В.* Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М.: Наука, 1977. – 312 с.
6. *Волкова И. Н.* Моделирование определений в терминологических стандартах // Современные проблемы русской терминологии. – М.: Наука, 1986. – С. 140–162.
7. *Герд А. С.* Основы научно-технической лексикографии. – Л.: Наука, 1986. – 72 с.
8. *Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю.* Лингвистические основы учения о терминах: Учеб. пос. для филол. спец. вузов. – М.: Высшая школа, 1987. – 104 с.
9. *Гринёв С. В.* Введение в терминоведение. – М.: МПУ, 1993. – 309 с.
10. *Гринёв С. В.* Введение в терминографию. – М.: МПУ, 1995. – 158 с.
11. *Гринёв С. В.* Введение в терминологическую лексикографию: Учеб. пос. – М.: Изд-во Московского гос. ун-та, 1986. – 103 с.
12. *Гринев-Гриневиц С. В.* Введение в терминографию: Как просто и легко составить словарь: Учеб. пос. – Изд. 3-е, доп. – М.: Книжн. дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 224 с.
13. *Денисов П. Н.* Очерки по русской лексикологии и учебной лексикографии. – М.: Москов. гос. ун-т, 1974. – 255 с.
14. *Дубичинский В. В.* Теоретическая и практическая лексикография // Wiener slawistischer almanach. Sonderband 45. – Вена; Харьков: [б/в], 1998. – 160 с.
15. *Дудкина В. Г.* Семантизация лексики и типы лексикографических дефиниций // Язык. Текст. Дискурс: Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК / Под ред. проф. Г. Н. Манаенко. – Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2010. – Вып. 8. – С. 566–574.
16. *Єрмоленко С.* Прагматичний аспект словникового тексту // Семантика мови і тексту: Зб. ст. VIII Міжнар. наук. конф. 22–24 жовтня 2003 р. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – С. 160–164.
17. *Звегинцев В. А.* Семасиология. – М.: Изд-во Москов. ун-та, 1957. – 322 с.
18. *Зотова В. П.* Семантизация терминов в учебном тексте и словаре (на материале терминологии робототехники): Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.02 / Днепропетровский гос. ун-т. – Днепропетровск, 1998. – 185 с.
19. *Иванова Е. П.* Семантизация имени существительного во французских толковых и энциклопедических словарях XVII–XXI вв. (эволюция определений наименований гидрометеоров): Автореф. дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.05 / Санкт-Петербургский гос. ун-т. – СПб, 2008. – 45 с.
20. *Иванова С. А.* Семантизация термина в научно-учебном тексте (на материале терминологии радиотехники в русском и французском языках): Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Уральский гос. пед. ун-т, Ин-т иностр. яз. – Екатеринбург, 2007. – 246 с.

21. *Канделаки Т. Л.* Семантика и мотивированность терминов. – М.: Наука, 1977. – 167 с.
22. *Караулов Ю. Н.* Общая и русская лексикография. – М.: Наука, 1976. – 356 с.
23. *Карпович А. Е.* О лексикографической терминологии // Современная русская лексикография. – Л.: Наука, 1977. – С. 205–210.
24. *Касарес Х.* Введение в современную лексикографию / Пер. с исп. Н. Д. Арутюновой; ред., предисл. и прим. Г. В. Степанова. – М.: Изд-во иностр. лит., 1958. – 354 с.
25. *Кацнельсон С. Д.* Содержание слова, значение и обозначение. – М.; Л.: Наука, 1965. – 110 с.
26. *Кияк Г. Р.* Лингвистические аспекты терминоведения: Учеб. пос. – К.: УМК ВО, 1989. – 104 с.
27. *Кіндей Л. Г.* Морфолого-синтаксична омонімія дієслів із префіксами *ви-*, *пере-*, *по-*: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2002. – 19 с.
28. *Кобозева И. М.* Лингвистическая семантика: Учеб. пос. – М.: Эдиториал УРСС, 2000. – 352 с.
29. *Комарова З. И.* Семантическая структура специального слова и ее лексикографическое описание: Монография. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1991. – 156 с.
30. *Комарова З. И.* Семантические проблемы русской отраслевой терминологии: Автореф. дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.01 / Уральский гос. ун-т. – Екатеринбург, 1991. – 35 с.
31. *Кочерга О., Непийвода Н.* Про засади укладання двомовних перекладних термінологічних словників // Українська термінологія і сучасність: Матеріали II Всеукр. наук. конф. / Ред. кол.: Л. О. Симоненко (відп. ред.) та ін. – К.: ІУМ НАНУ, 1997. – С. 27–32.
32. *Кронгауз М. А.* Семантика: Учеб. для вузов. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 399 с.
33. *Крыжановская А. В., Симоненко Л. А.* Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии. – К.: Наук. думка, 1987. – 164 с.
34. *Лейчик В. М.* Предмет, методы и структура терминоведения: Дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.19 / Ин-т языкознания АН СССР. – М., 1989. – 396 с.
35. *Лейчик В. М.* Терминоведение: предмет, методы, структура. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Либроком, 2006. – 256 с.
36. *Лотте Д. С.* Основы построения научно-технической терминологии: вопр. теории и методики. – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1961. – 158 с.
37. *Марчук Ю. Н.* Основы терминологии: Метод. пос. – М.: ЦИИ МГУ, 1992. – 76 с.
38. *Морковкин В. В.* Опыт идеографического описания лексики (анализ слов со значением времени в русском языке). – М.: Изд-во Москов. ун-та, 1977. – 168 с.
39. *Никитин М. В.* Основы лингвистической теории значения: Учеб. пос. – М.: Либроком, 1988. – 168 с.
40. *Никитина С. Е.* Семантический анализ языка науки: На материале лингвистики. – М.: Наука, 1987. – 143 с.
41. *Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П.* Українське термінознавство: Підручник. – Львів: Світ, 1994. – 216 с.
42. *Процик І.* Деривати з нульовим суфіксом у загальноживаній та терміній лексиці української мови // Вісник Львівського ун-ту. Серія: Філологія. – 2004. – Вип. 34. – Ч. 1. – С. 464–467.
43. *Пшенична Л., Моргунок В.* Визначення чи означення (який має бути український відповідник термінові *definiция*) // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми української термінології”. – 2000. – № 402. – С. 45–46.
44. *Русанівський В. М.* Структура лексичної і граматичної семантики / Відп. ред. О. С. Мельничук. – К.: Наук. думка, 1988. – 240 с.
45. *Сороколетов Ф. П.* Общая и учебная лексикография: Учеб. пос. – Л.: ЛГУ, 1985. – 67 с.
46. *Стернин И. А.* Проблемы анализа структуры значения слова. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1979. – 156 с.
47. *Ступин Л. П.* Лексикография английского языка. – М.: Высшая школа, 1985. – 168 с.

48. Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология. Вопросы теории. — М.: Наука, 1989. — 246 с.
49. Табанакова В. Д. Идеографическое описание научной терминологии в специальных словарях: Дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.21 / Тюменский гос. ун-т. — Тюмень, 2001. — 288 с.
50. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах: Основные семантические процессы. — К.: Наук. думка, 1989. — 256 с.
51. Татаринов В. А. Теория терминоведения: В 3 т. — М.: Москов. Лицей, 1996. — Т. 1. Теория термина: История и современное состояние. — 311 с.
52. Уфимцева А. А. Лексическое значение (Принцип семиологического описания лексик) / Отв. ред. Ю. С. Степанов. — М.: Наука, 1986. — 240 с.
53. Шелов С. Д. О некоторых проблемах терминоведения: опыт вопросов и ответов // Междунар. конгресс исследователей русского языка «Русский язык: исторические судьбы и современность»: Сб. тезисов. — М.: МГУ, 2001. — С. 193–194.
54. Шелов С. Д. Опыт построения терминологической теории: значение и определение терминов: Дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.21 / МГУ. — М., 1995. — 403 с.
55. Шелов С. Д. Термин. Терминологичность. Терминологическое определение. — СПб: Филол. фак-т СПбГУ, 2003. — 280 с.
56. Шилова Е. В. Терминологическая дефиниция как метатекст в русскоязычной и англоязычной научно-технической литературе: Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Уральский гос. пед. ун-т. — Екатеринбург, 2005. — 226 с.
57. Шмелев Д. Н. Проблемы семантического анализа лексики (на материале русского языка). — М.: Наука, 1973. — 280 с.
58. Щерба Л. В. Опыт общей теории лексикографии // Языковая система и речевая деятельность. — Ленинград: Наука, 1974. — С. 265–304.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

- АСЛТ — Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. — М.: Советская энциклопедия, 1966. — 608 с.
- ВТСУМ — Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. — 1728 с.
- ГОСЛТ — Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. — К.: Вища школа, 1985. — 360 с.
- КТСЛТ — Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. — К.: Вища школа, 2001. — 224 с.
- НТСУМ — Новий тлумачний словник української мови: У 4 т. / Уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. — К.: Аконт, 1999. — Т. 1. — 910 с.
- РТСЛТ — Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов: Пос. для учителя. — 3-е изд., испр. и доп. — М.: Просвещение, 1985. — 399 с.
- СУМ — Словник української мови: В 11 т. — К.: Наук. думка, 1970–1980.
- УМЕ — Українська мова: енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. — К.: “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2000. — 752 с.

O. V. Narushevych-Vasylieva

THE CONCEPT “SEMANTIZATION” IN LINGUISTICS AND TERMINOLOGY

The paper is dedicated to the analysis of the approaches of the concept “semantization” interpretation in linguistics and terminology. Special attention is given to the problem of differentiation of terms used by scientists to designate disclosure processes of terms semantization in the dictionary as well as in the text.

K e y w o r d s: semantization, definition, determination, interpretation.